

Arkivkode:
Sak nr.: 2023/

Styresak: **05/2023**
Møtedato: 14. juni 2023

Ny strategi for Universitetsmuseet 2023 - 2030

Bakgrunn

Styret får i denne saken fremlagt et endelig forslag til ny strategi for Universitetsmuseet. Arbeidet med strategien startet i mai 2022 da en rekke spørsmål ble sendt ut til avdelingene med frist til innspill til strategien 15. september. Det ble gjennomført prosesser på avdelingene som resulterte i innspill som ble gjennomgått i ledergruppen og lagt frem på strategiseminarer som ble arrangert for hele Universitetsmuseet 17. oktober 2022. I tillegg har innspill på strategiseminarer og skiftlige innspill i etterkant gitt et godt grunnlag for en utarbeiding av ny strategi.

Strategiarbeidet har vært ledet av en arbeidsgruppe bestående av museumsdirektør, prodekan og underdirektør som også har fungert som skrivegruppe for utforming av strategien. Utkast til strategidokumentet har vært lagt frem for ledergruppen i januar og februar og et første utkast ble sendt ut til ansatte og styret 17. mars. Basert på utkastet som forelå ble det gjennomført et strategiseminar med styret og utvidet ledergruppe 22. mars, og en bearbeidet versjon ble sent på høring til avdelingene 2. mai med frist 29. mai.

Engasjementet rundt strategiarbeidet har vært stort og det er kommet inn mange gode og konstruktive forslag som er blitt innarbeidet i nåværende versjon.

Strategien legges med dette frem for styret for godkjenning

Forslag til vedtak:

Styret ved Universitetsmuseet vedtar ny strategi for Universitetsmuseet for perioden 2023 – 2030.

UNIVERSITETSMUSEET I BERGEN

Visjon: Universitetsmuseet skal være blant Europas fremste museer kjent for høy kvalitet i forskning, forvaltning og formidling. Gjennom kunnskap og formidling av vår kultur- og naturarv bidrar vi til identitet, innsikt og forståelse av fortid, samtid og framtid – et viktig grunnlag for en bærekraftig og demokratisk utvikling

Universitetsmuseet i Bergen (opprinnelig Bergens Museum) ble grunnlagt i 1825 og vil i strategiperioden markere sitt 200-årsjubileum. Helt fra starten ble det etablert samlinger innen kulturhistorie og naturhistorie, der også folkeopplysning stod sentralt. Sterke, vitenskapelige fagmiljøer ved museet la grunnlag for opprettelsen av Universitetet i Bergen i 1946.

Universitetsmuseet er en betydelig forsknings-, forvaltnings- og formidlingsinstitusjon som ivaretar vår kultur- og naturarv og bidrar til kunnskap som møter morgendagens utfordringer. Museet er en profesjonell, mangfoldig og inkluderende arbeidsplass der alle aktiviteter har høy etisk standard basert på nasjonale og internasjonale retningslinjer. Vår forskning er knyttet til våre samlinger, samtidig som museet har et potensiale for tverrfaglig samarbeid i søken etter kunnskap. Vi forvalter og utvikler samlinger, inkludert de levende samlingene i våre botaniske hager. De gjøres tilgjengelige for UiBs studenter og forskere, et nasjonalt og internasjonalt forskningsmiljø, for offentlig forvaltning og for et allment publikum. Ved å skape forståelse for forskningens metoder og betydning, demokratiseres forskningsbasert kunnskap. I samspillet mellom forskning, forvaltning og formidling, utvikler Universitetsmuseet forskningsprosjekter, kommuniserer med publikum og bidrar til å oppfylle Universitetet i Bergens strategi «Kunnskap som former samfunnet».

Universitetsmuseets kulturhistoriske bygning vil i strategiperioden være stengt for publikum. På veg mot et renovert museumsbygg vil regionens, nasjonens og den internasjonale kulturarven gjøres tilgjengelig for publikum gjennom digitale plattformer og utstillinger i andre bygg og arenaer. Vårt naturhistoriske museumsbygg ble i 2019 gjenåpnet som et universitetsmuseum av høy internasjonal standard. «... den moderne tenkningen rundt kunnskap og viten, og i det viktige samspillet mellom forskning og nysgjerrighet ...» la grunnlag for utmerkelsen «Årets museum» fra Norges museumsforbund i 2021 og Portimão-prisen for velkomst, inkludering og tilhørighet fra Det europeiske museumsforbundet i 2022. På samme måte skal et nyrenovert kulturhistorisk museumsbygg bli en arena for formidling av vår kulturhistorie og forskning på vår kulturarv. Med dette skal museumsområdet sentralt på Nygårdshøyden utvikles til et kunnskapsentrum for byen og regionen.

Fram mot 2030 skal Universitetsmuseet:

- styrke rollen som et internasjonalt anerkjent universitetsmuseum med forskning, forvaltning og formidling av høy kvalitet
- være et ledende universitetsmuseum og en attraktiv samarbeidspartner basert på vår faglige ekspertise og kvalitet på våre samlinger
- utvikle et framtidsrettet kulturhistorisk museumsbygg
- være en viktig samfunnsaktør som bidrar med forståelse for globale samfunnsutfordringer gjennom publikasjoner, utstillinger, digitale flater og debattarenaer
- videreutvikle samlingene; sikre gode oppbevaringsforhold og tilgjengeliggjøring
- videreutvikle samarbeid mellom de kulturhistoriske og naturvitenskapelige disiplinene, og mellom forskning, forvaltning og forskningskommunikasjon
- videreutvikle museumsbyggene og de botaniske hagene som viktige kunnskapssentre og arenaer for forskningskommunikasjon og formidling

FORSKNING

Gjennom forskning på høyt internasjonalt nivå, i og på tvers av fagdisiplinene, skal Universitetsmuseet frembringe kunnskap om natur- og kulturmiljø og bidra til en bærekraftig samfunnsutvikling

Forskningen ved Universitetsmuseet tar utgangspunkt i eksisterende vitenskapelige samlinger og forskningsbasert innsamling. Den er basert på moderne metoder og god forskningsinfrastruktur som resulterer i publikasjoner på høyt internasjonalt nivå. Forskning på naturmangfold og kulturarv bidrar til innsikt i naturkrisen og det kulturelle mangfoldet. Vårt sterke biosystematiske fagmiljø, spesielt innen marine organismer, samt arkeologi og paleobiologi, er sentrale fagfelt ved Universitetsmuseet som skal styrkes og videreutvikles. Forskningen omfatter lange tidslinjer som frembringer kunnskap om geologi, arter og mangfold i natur- og kulturarv. Klimaendringer og metodeutvikling aktualiserer våre samlinger som viktige forskningsarkiv. Universitetsmuseet bidrar til å styrke UiBs satsinger innen hav, klima og globale samfunnsutfordringer og deltar aktivt i UiBs middelalderklynge.

Museets forskning er komplementær til forskning ved fakultetene, og vi bidrar med forskningsbasert undervisning innen våre fagområder i fakultetenes studieprogram. Vi er medarrangører av forskerskolen i biosystematikk (ForBio) og veileder master- og ph.d.-kandidater. Universitetsmuseets rekrutteringsstillinger (ph.d. og postdoc) er viktige for vår forskning og bidrar til fornying av våre fagmiljøer.

Fram mot 2030 skal Universitetsmuseet:

- publisere forskning av høy internasjonal kvalitet i bredden av museets fagdisipliner
- ha forskning med høy etisk standard
- videreutvikle tverrvitenskapelig forskning med særlig vekt på samarbeid mellom arkeologi og paleobiologi
- videreutvikle biosystematikk, spesielt innen marine organismer
- gjennom forskning bidra til en bærekraftig utvikling som ivaretar mangfold, natur- og kulturarv
- utnytte vårt fortrinn som universitetsmuseum til å utvikle banebrytende forskningsprosjekter og nå opp i konkurransen om større eksternfinansierte prosjekt
- ha sterke fagdisipliner som bidrar til høy kvalitet på samlingene og forskningsbegrunnet tilvekst
- utnytte forskningspotensialet som ligger i lovpålagt utgravningsvirksomhet

DET REGIONALE ANSVARET

Universitetsmuseet er et nasjonalt kunnskapssenter med et regionalt ansvar

Universitetsmuseets plassering, i en region med hav, kyst, fjord og fjell, danner et unikt grunnlag for forskning og internasjonalt samarbeid. Med kysten som kontakflate mot verden, har regionen og byen Bergen en lang internasjonal kulturhistorie som museet forvalter, forsker på og formidler kunnskap om. Universitetsmuseet med sine omfattende samlinger er regionens viktigste museum.

Universitetsmuseet er en del av den offentlige forvaltningen med et regionalt ansvar etter Lov om kulturminner. Arkeologiske utgravninger i Vestland og på Sunnmøre, sammen med paleobiologisk materiale, gir innsikt i regionens forhistorie satt inn i en internasjonal sammenheng. Mye av Universitetsmuseets arkeologiske materiale fra middelalderen, inkludert middelalderbyen Bergen, er utstilt ved Bryggens museum i samarbeid med Bymuseet.

Som en naturlig følge av museets internasjonale forskning innen biosystematikk, er regionens arter dokumentert i museets samlinger. Universitetsmuseets botaniske hager har en viktig rolle i å ivareta truede arter og formidle kunnskap om disse, samt formidle kunnskap om arter som er en trussel mot naturmangfoldet i regionen og på verdensbasis.

Fram mot 2030 skal Universitetsmuseet:

- ivareta og gjøre samlinger om det regionalt unike digitalt tilgjengelig
- styrke rollen som UiBs og regionens fremste forvalter av materiell kultur- og naturarv for forskning, formidling, undervisning og offentlig forvaltning
- utnytte potensialet i arkeologiske utgravninger til innovative forsknings- og formidlingsprosjekt og styrke den tverrfaglige profilen
- styrke den digitale formidlingen av våre samlinger og regionens natur- og kulturhistorie
- være en vitenskapelig premissleverandør i kulturminne- og naturforvaltningen
- utvikle det kulturhistoriske museumsbygget til regionens viktigste utstillingsarena for forskningsbasert kunnskap om vår felles kulturarv
- skape attraktive møteplasser og kunnskapskilder for byens og regionens skoleklasser og øvrige befolkning i museumsbygg, botaniske hager og i felt
- bidra til å styrke Havbyen Bergen, Kunnskapsbyen Bergen, Middelalderklyngen og regionens verdensarvområder

VITENSKAPELIGE SAMLINGER

Forvaltning av samlingene ved Universitetsmuseet skal sikre kunnskap om vår fortid og nåtid for framtidige generasjoner

Universitetsmuseets samlinger danner fundamentet i museets virksomhet, bygd opp gjennom 200 år. Samlingene har en viktig rolle som historisk arkiv, forskningsinfrastruktur og som grunnlag for museets formidlingsoppdrag. De omfatter nærmere fem millioner gjenstander og objekter, samt levende samlinger i de botaniske hagene. Museets samlinger danner en kunnskapsbank for framtiden og sikrer vitenskapelig etterprøvbarehet.

Vitenskapelig innsamling, dokumentasjon, konservering og ivaretaking i sikre magasin, er kjerneaktiviteter ved museet. Stor tilvekst av arkeologisk og naturvitenskapelig materiale gir kunnskap om samfunn og miljø i fortid og nåtid. Identifisering og dokumentasjon av arter gjennom en forskningsbasert innsamling og forvaltning gir kunnskapsgrunnlag for en bærekraftig utvikling og truede arter bevares i våre botaniske hager.

Universitetsmuseets samlingsforvaltning er basert på nasjonale og internasjonale standarder som sikrer gode databaser og oppbevaringsforhold, samt konservering på et høyt vitenskapelig nivå.

Fram mot 2030 skal Universitetsmuseet:

- styrke samlingenes nasjonale og internasjonale betydning som forskningsinfrastruktur gjennom digital og fysisk tilgjengeliggjøring
- ha en forskningsbasert forvaltning der samlingene utvikles som kunnskapsbanker og -arkiv i tråd med nasjonale og internasjonale standarder
- sikre og bevare samlingene på best mulig måte basert på oppdatert konserveringsvitenskap
- sikre gode magasin for en framtidsrettet samlingsforvaltning
- ha en etisk forsvarlig samlingsforvaltning med et kritisk blikk på innsamlingshistorie
- basere tilvekst av samlingene på vitenskapelige vurderinger og lovpålagt virksomhet
- videreutvikle det nasjonale samarbeidet om digitalisering av samlinger og ivaretaking i felles databaser
- bidra til forbedring av bevaringsforhold for utstilte gjenstander
- ta i bruk nye konserveringslaboratorier av høy kvalitet

FORSKNINGSKOMMUNIKASJON OG FORMIDLING

Et av Norges fremste kunnskapsmuseer som bidrar til demokratisering av kunnskap og en bærekraftig samfunnsutvikling ved å vekke nysgjerrighet og gi innsikt i forskningsprosesser og kunnskapsdannelse

Forskningskommunikasjon og -formidling på høyt nasjonalt og internasjonalt nivå, gjør Universitetsmuseet til en viktig stemme i samfunnet. Universitetsmuseet er en sentral brobygger mellom akademia og samfunn som legger til rette for dialog med publikum. Vi formidler egne samlinger, forskning og forskningsprosesser, og er en sentral arena for forskningskommunikasjon for alle fagmiljøer ved UiB. Gjennom forskningsbaserte utstillinger, gis publikum innsikt i kunnskapsutvikling og kritisk refleksjon.

Universitetsmuseets nyrenoverte og prisvinnende museumsbygg formidler kunnskap om naturens mangfold, historie, prosesser og trusler i dagens samfunn. Gjennom skiftende utstillinger av høy kvalitet, aktualiseres og diskuteres aktuelle tema fra pågående forskning ved Universitetet i Bergen.

Universitetsmuseet har et særlig ansvar for formidling av kunnskap overfor skolen og allmennheten. Gjennom å aktualisere og tilgjengeliggjøre kunnskapen som skapes, bidrar museet til å synliggjøre forskningens rolle for samfunnsutviklingen, skape tillit til akademia, og til å rekruttere morgendagens forskere. Våre museumsbygg og botaniske hager brukes aktivt i formidling og undervisning rettet mot ulike målgrupper, og er viktige opplevelses- og rekreasjonsområder for publikum.

Fram mot 2030 skal Universitetsmuseet:

- styrke Universitetsmuseet som en ledende institusjon for forskningsformidling
- formidle vår natur- og kulturarv i et regionalt og internasjonalt perspektiv med utgangspunkt i Universitetsmuseets unike samlinger og viktige forskningsresultater
- videreutvikle det faglige samarbeidet på tvers i organisasjonen i forbindelse med utstillingsproduksjon
- bidra til økt tillit til forskning og et kunnskapsbasert ordskifte gjennom publisering, forskningsbaserte utstillinger og digitale flater
- utvikle nye metoder for å skape forståelse og innsikt i forskningsprosesser, forskningsetikk og for å bygge tillitt til vitenskapelig kunnskapsproduksjon
- arbeide innovativt og forskningsbasert for å tilrettelegge for nysgjerrighet og kritisk refleksjon
- tilrettelegge for mangfold og livslang læring ved tilby et bredt forskningsbasert undervisningstilbud for ulike målgrupper
- gjennom museumsbyggene og universitetshagene skape fysiske møteplasser for akademia og et bredt publikum, og være en sentral arena for forskningskommunikasjon for hele UiB

UNIVERSITETSMUSEET SOM ARBEIDSPASS

Som arbeidsplass skal Universitetsmuseet være et sted der ansatte trives, inkluderes og får mulighet til å utvikle seg

De ansatte er Universitetsmuseets viktigste ressurs med høy kompetanse og kvalitet i et mangfold av oppgaver. Universitetsmuseet kjennetegnes av sterke fagmiljøer, nysgjerrighet og profesjonalitet der engasjerte medarbeidere løfter hverandre fram med felles høye ambisjoner til beste for museet. Vi skal være en attraktiv arbeidsplass med rom for faglig og personlig utvikling der alle tar del i fellesskapet. Mangfold og likestilling, trygghet og raushet skal kjennetegne Universitetsmuseet.

Fram mot 2030 skal Universitetsmuseet:

- videreutvikle en organisasjonskultur som vektlegger åpenhet, samarbeid og medvirkning
- styrke det faglige samarbeidet på tvers i organisasjonen for å lykkes i forskning, forvaltning og formidling
- vektlegge et godt, inspirerende og inkluderende arbeidsmiljø der ansatte har respekt for hverandre og anerkjenner hverandres fagkompetanse
- jobbe systematisk og målrettet med helse, miljø og sikkerhet i hele organisasjonen
- utvikle gode og framtidsrettede arealer for ansatte og publikum, med høyest mulig grad av samlokalisering
- være en bærekraftig organisasjon med ansvarlig drift og vekt på redusert klimaavtrykk
- ha gode møteplasser som fremmer sosial tilhørighet og faglig kompetanseutvikling

BYGG OG INFRASTRUKTUR

Universitetsmuseet vil arbeide for å revitalisere hele museumsområdet sentralt på Nygårdshøyden som et kunnskapssentrum

Ved etableringen av Bergens Museum i 1825 stod oppbygging av de kulturhistoriske og naturhistoriske samlingene sentralt. Dagens naturhistoriske museumsbygg på Muséplassen 3, stod ferdig i 1865 og i 1927 åpnet det kulturhistoriske museumsbygget på Haakon Sheteligs plass 10. Et museumsfaglig kunnskapssentrum var dermed etablert med den botaniske hagen fra 1898 som et naturlig midtpunkt. Et sterkt forsknings-, samlings-, og formidlingsmiljø ved Bergens Museum la grunnlaget for etableringen av Universitetet i Bergen i 1946. I 1996 åpnet den nye botaniske hagen på Milde i tilknytning til Det norske arboret. Hagene på Milde ble i 2004 inkludert i Universitetsmuseet. Både Muséhagen og de to museumsbyggene er i dag fredet.

Med åpning av et nyrenovert naturhistorisk museumsbygg i 2019, fikk UiB et moderne museum. Det kulturhistoriske museumsbygget ble stengt for publikum i 2023, mens plantehuset i Muséhagen har vært stengt siden 2015. I forbindelse med reovering av byggene, har Universitetsmuseet som mål å utvikle en framtidrettet forskningsformidling som inkluderer studie- og publikumsarenaer. Vi ønsker å etablere et sterkt museumsfaglig fellesskap sentralt på Nygårdshøyden. Med samling av deler av museets forskningsmiljøer, formidling og administrasjon vil museumsområdet være et slagkraftig kunnskapssentrum for UiB, kunnskapsbyen Bergen og samfunnet. Samtidig skal de laboratoriefaglige miljøene og tilhørende magasin utvikles og samlokaliseres på Nygårdshøyden Sør og Universitetshagene på Milde opprettholdes som viktig infrastruktur for forskning for UiB og eksterne partnere.

Museets vitenskapelige samlinger skal ivaretas for framtidige generasjoner. God infrastruktur i Universitetshagene, vedlikehold av våre bygninger og langsiktige og stabile magasinforhold er avgjørende for å ivareta vårt samfunnsoppdrag. Etablering av tilstrekkelige og sikre magasinareal med god tilgjengelighet samt planlegging av vårt nye kulturhistoriske museumsbygg med utstillinger, foredragsrom og publikumsarealer vil ha høy prioritet i strategiperioden.

Fram mot 2030 skal Universitetsmuseet:

- utvikle museumsområdet med sine fredede bygg og hageanlegg sentralt på Nygårdshøyden

- arbeide for at vi innen strategiperiodens utløp skal kunne ønske publikum velkommen til et nyrenovert og bærekraftige kulturhistorisk museumsbygg med innovative formidlingsarenaer
- arbeide for å igjen kunne åpne Plantehuset i Muséhagen for publikum som en oppdatert og innbydende formidlingsarena
- videreutvikle museets infrastruktur gjennom høyest mulig grad av samlokalisering av magasin, laboratorier og arbeidsplasser
- vedlikeholde bygg og hageanlegg
- videreutvikle trygge og funksjonelle arbeidsplasser for alle ansatte